

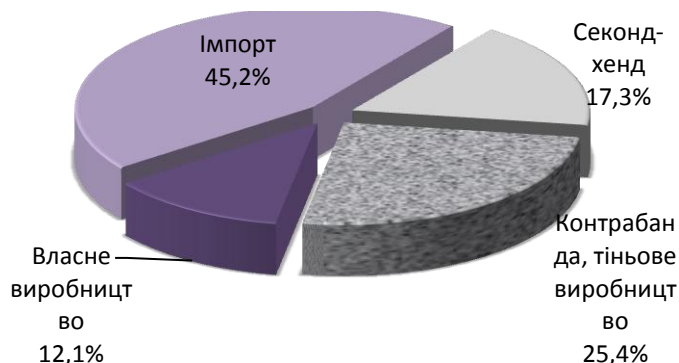
Аспекти явища «секонд-хенд» в Україні

На сьогодні ввезення і реалізація в Україні товарів групи «секонд-хенд» - надприбутковий бізнес загальнонаціонального масштабу, що становить загрозу для безпеки держави, здоров'я нації та створює негативний імідж країни.

Де-факто Україна перетворилася на територію «секонд-хенд». За останні 10 років ввезено понад 1 млн. тонн вживаного одягу та інших товарів легкої промисловості (подібна ситуація з «євробляхами», побутовою технікою). Маємо шокуюче призове місце – у 2017 р. Україна посіла III місце (після Пакистану та Малайзії), а в 2018 р. – IV місце (після тих же і Кенія) у світі за обсягами імпорту вживаного одягу (6309 УКТ ЗЕД), випередивши Росію, - країни, що мають у рази більшу кількість населення. При цьому Пакистан та Малайзія, на відміну від України, значну частку «секонду» експортують. До речі, до Туреччини (один із світових лідерів виробництва текстилю) ввезення «секонд-хенду» заборонено.

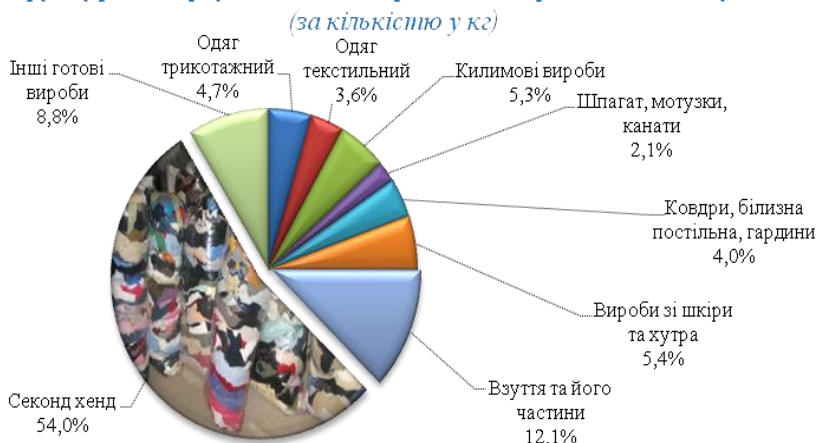
I. РИНОК. Асоціація «Укрлегпром» впродовж десятиліть постійно звертає увагу держави, що одним з ключових чинників негативного впливу на розвиток індустрій легкої промисловості (сьогодні це понад 2,5 тис. підприємств в усіх регіонах України з майже 90 тис. працюючих, а в 2007 р. – 113,8 тис. осіб) є створені **нерівні умови конкуренції** на внутрішньому ринку для виробників та суб'єктів підприємницької діяльності, що зумовлені, передусім, **торгівлею контрабандною, контрафактною продукцією та «секонд-хендом» без обліку та контролю.** За експертними розрахунками на основі даних Державної служби статистики, товари групи «секонд-хенд» займають значну нішу на внутрішньому ринку легкої промисловості, зокрема в структурі ринку одягу їх вартісна питома вага у 2016 р. склала 17,3%.

Вартісна структура внутрішнього ринку одягу, %

Кількісний обсяг імпорту одягу та інших виробів, що використовувалися, вже складає

Структура імпорту готових товарів легкої промисловості у 2016

більше половини (54%) загальної кількості ввезених в Україну готових товарів легкої промисловості (111,8 тис. тонн «секонд-хенду» проти 207 тис. тонн імпорту усіх готових галузевих товарів у 2016 р.).

Обсяги імпорту «секонд-хенду» (див табл.), починаючи з 2005 року, щороку зростають. У 2018 році ввезено 130 тис.тонн, а за 9 місяців 2019 р. – близько 100 тис.т (105,1% проти січня-вересня 2018 р.) **Це 3,2 кг вживаного одягу на кожного жителя України!**

Динаміка імпорту одягу та інших виробів, що використовувалися

(6309000000 УКТ ЗЕД)

	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ¹ 9 міс.
Кількість, тис. т	72,8	91,0	90,9	93,1	98,6	102,4	91,1	93,2	111,8	131,2	130,0	98,5
Вартість, млн. дол. США	45,3	58,4	90,7	113,9	116,5	128,8	104,5	97,4	127,7	154,4	154,5	130,5
Середня ціна, дол. США/кг	0,62	0,64	1,00	1,22	1,18	1,26	1,15	1,06	1,14	1,17	1,19	1,33

Під виглядом гуманітарної допомоги або імпорту за кодом 63090000 «Одяг та інші вироби, що були у використанні» на територію України ввозиться і новий високоякісний одяг та взуття відомих світових брендів **у кг з митною вартістю близько 1,3 дол./кг**, продається потім поштучно без обліку і контролю, а це призводить **до прямого ухиляння від повної сплати податкових і митних платежів**, ненадходження коштів до Державного бюджету України та викривлення конкуренції на внутрішньому ринку.

УКРАЇНА-ЄС. Європа – основний постачальник товарів «секонд-хенд» в Україну (98,8% від загального обсягу імпорту даної групи у 2017 р.). До десятки найбільших європейських країн-імпортерів належать: Польща (31,5% від загального обсягу імпорту), Німеччина (23,5%), Швейцарія (10,8%), Велика Британія (10,6%), Латвія, Бельгія, Фінляндія, Нідерланди, Чехія, Норвегія. При цьому, зібрані в європейських країнах товари групи “секонд-хенд”, кращі з яких у них же і реалізуються, а в Україну ввозяться лише залишки цих товарів, у тому числі одяг від хворих та померлих людей. Це в основному товари низької якості, зі значними дефектами, дрантя, які упаковані в тюки, і без сортування.

Довідково: З метою захисту внутрішнього ринку і національних інтересів (з урахуванням пропозиції Асоціації «Укрлегпром») та для упорядкування обігу «секонд-хендом» між сторонами, відповідно до Додатку 1-В Угоди «Про Асоціацію між Україною і Європейським Союзом»², діють спеціальні умови преференційної торгівлі одягом, що використовувався, за кодом УКТЗЕД 63090000, тобто: **встановлено мінімальну вхідну ціну на ці товари, визначену як 30% від середньої ціни митної вартості** одягу трикотажного та одягу текстильного за кодами УКТЗЕД 6101–6117 та 6201–6217, імпортованого до України за попередній рік.

Умови застосування: якщо при ввезенні з ЄС заявлена митна вартість вживаного одягу буде вище «вхідної ціни», то починаючи з 2017р. мито буде справлятися за зниженою ставкою, яка впродовж п'яти років буде приведена до нуля.: у 2017 р. - 4,3%, 2018р. – 3,3%, 2019р. – 2,3%, 2020р. – 1,3%, **2021р. – 0,3%.**

В іншому разі діє пільгова ставка мита у розмірі 5,3%.

Однак, реальна картина (згідно з наведеними вище у таблиці даними) виглядає зовсім інакше, і фактична середня ціна імпорту «секонд-хенду» за 2015-2018 рр. у 4,4-5,5 разів менша, від ціни, яка мала б бути встановлена згідно з Угодою про ПВЗВТ.

¹ Дані за січень-травень 2019 року згідно з <http://www.ukrstat.gov.ua/>

² https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/ugoda-pro-asociaciyu/01_Annexes_1-B.pdf

Таким чином, імпортером (на його вибір) преференційний режим торгівлі при ввезенні з ЄС товарів, що були у використанні, **фактично не застосовується**, оскільки це економічно невигідно. Тобто, норма Додатку 1-В Угоди між Україною та ЄС у випадку з обігом «секонд-хенду» не працює та є фіктивною.

Враховуючи спеціальні умови преференційної торгівлі продукцією за кодом 63090000 УКТ ЗЕД відповідно до Додатку 1-В Угоди між Україною та ЄС, **імпортерам дана можливість його незастосування, що фактично сприяє ухиленню від застосування мінімальних цін на «секонд-хенд».**

За офіційними розрахунками Державної фіскальної служби України³ середня ціна імпортованих товарів за вказаними кодами УКТЗЕД складала у 2015 р. – 15,6 дол./кг, у 2016 – 20,4 дол./кг, у 2017 – 21,6 дол./кг, у 2018 р. – 17,36 дол./кг. Таким чином, вхідна ціна на одяг та інші вироби, що використовувались, мала бути встановлена у розмірі 30% від цієї середньої ціни і становила б відповідно у 2015 р. – 4,7 дол./кг, у 2016 – 6,1 дол./кг, у 2017 – 6,5 дол./кг, у 2018 р. – 5,2 дол./кг.

За експертною оцінкою Асоціації «Укрлегпром» надходження до Держбюджету розрахунково **склали щонайменше учетверо менше, порівняно з очікуваними надходженнями** від даного сектора у разі застосування зазначених вище преференцій.

II. ТОРГІВЛЯ. Торгівля «секонд-хендом» процвітає, здійснюється повсюди, займає величезні торгові площі у центрі населених пунктів (біля станцій Метро), або цілі ринки має розгалужені мережі магазинів («Humana», «Shmotka», «Єврообнова», «ЄвроМікс», «Планета секонд-хенд» тощо) з символічними назвами, що свідчать про «планетарні» масштаби бізнесу. Сьогодні це вже не стихійні точки/розкладки, а прекрасно обладнані сучасні торгові площі (магазини, ТРЦ) з достатньо високим рівнем спеціалізованої презентації та ціновим сегментом товарів.

Також існує повсюдна практика **продажу, ввезених як гуманітарна допомога, товарів «секонд-хенд»**, що мали б роздаватися/розподілятися нужденним безоплатно, а натомість продаються, у т.ч. поштучно. Крім того, останнім часом надзвичайно популярна Інтернет-торгівля «секондом», в т.ч. через соцмережі, де такий товар може реалізовуватися навіть як новий без жодних зобов'язань.

У мережі повно відео з різних міст України, коли відкриття магазинів/точок продажу «секонду» після поповнення новим асортименту «люди беруть штурмом».

(Наприклад, Вінниця <https://www.youtube.com/watch?v=nEaE8qdEvf8>,

Дніпро <https://ukr.segodnya.ua/regions/dnepr/v-dnepre-vzbeshennaya-tolpa-vzyala-shturmom-sekond-hend-1291850.html>,

Дрогобич <https://www.facebook.com/liveinlviv/videos/1947140775358606/?v=1947140775358606> тощо)

Для торгівлі завезений товар активно сортується в Україні для його подальшої цінової сегментації, з урахуванням модних трендів і «брендів». Часто для такої роботи наймають випадкових/разових працівників (студентів) **без офіційного оформлення з миттєвою готівковою оплатою** (за інформацією очевидців 200 грн/год.)

Довідково: **Умовна класифікація «секонд-хенду»**

1. «Сток» (Євросток) — абсолютно новий одяг або взуття, на яких обов'язково збережено фірмові етикетки та ярлики, що зібраний лише з нерозпроданих колекцій фірмових магазинів;
2. «Крем» (Среат) — новий або без візуальних слідів зносу одяг (взуття), може бути з обрізаними ярликами;
3. «Люкс», «Екстра» — речі з мінімальним відсотком зносу, в основному повсякденний одяг недорогих європейських брендів без етикеток, зібраний у населення.
4. Перша категорія — не порвана, не брудна, з малим відсотком зносу.

³ <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/vilna-torgivlya/kraini-es--respublika-avstriya--koroliv/>

5. Друга категорія — значну частину становлять речі непридатні до продажу.
6. Третя категорія — речі дуже поганої якості, часто ганчір'я.

ІІІ. БЕЗПЕЧНІСТЬ І ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ. Журналісти «Ранку у великому місті» на ICTV зібрали кілька жахливих фактів про реальну ситуацію щодо ведення подібного бізнесу: <https://fakty.ictv.ua/ru/lifestyle/20170222-nebezpechnyj-odyag-iz-sekond-hendiv-shho-treba-znaty/>.

Вживаному одягу проводять (повинні проводити!) спеціальну дезінфекцію, тобто обробляють небезпечним для здоров'я формальдегідом, який внесений до списку канцерогенних речовин. Після дезінфекції за правилами обов'язково повинна проводитися нейтралізація формальдегіду, однак, визначення остаточного вмісту формальдегіду після обробки «секонд-хенду» в Україні не робиться, а стійкий специфічний запах є переконливим доказом про високий вміст формальдегіду та неякісний процес дезінфекції. (*Формальдегід токсичний, засвоюється через вдихання, накопичується в організмі та діє на нього як подразнюючий газ, викликає дегенеративні процеси в паренхіматозних органах, сенсibiliзує шкіру, негативно впливає на генетичний матеріал, репродуктивні органи, дихальні шляхи, очі, центральну нервову систему*).

Існують міжнародні та національні норми вмісту формальдегіду в повітрі, в робочих приміщеннях, в атмосфері, у стічних водах і в текстильних матеріалах. Норми ці посилюються з кожним роком і розрізняються в різних країнах.

Телеканал «Україна» у 2018-2019 рр. зробив цикл передач про вживаний одяг. В одній з них в інтерв'ю прозвучала правда від німецького постачальника секонду: **«Україна, як правило, закуповує найдешевший несортований, а значить необроблений!!! секонд-хенд!»**. <https://golovnatema.kanalukraina.tv/ua/episode/vygodno-li-odevatsya-v-sekond-hendah> «Головна тема» - «Міфи про «секонд-хенд» на ТРК «Україна» ефір 18.11.2018 0 20.00 год.

ІV. ЕКОЛОГІЯ. Явище «секонд-хенд» додатково також створює в країні **проблему через забруднення навколишнього середовища**. Розвинені країни з високим споживанням (США, Європа) будь-що намагаються позбавитися/очистити власні території від непотребу, зберегти екологію, і водночас, ще й гарно на цьому заробити - вони є найбільшими експортерами «секонд-хенду». Там це - мільярдний бізнес, що динамічно зростає. В Європі вторинною переробкою/реалізацією вживаного одягу займаються цілі підприємства (фабрики), це потужна індустрія, в якій зайнято біля 100 тис. працівників.

Пам'ятаємо, що за останнє десятиліття згідно з офіційною статистикою в країну ввезено понад 1 млрд.кг вживаного одягу, текстилю, взуття (6309 УКТ ЗЕД), при цьому Україна має власні чималі запаси «секонд-хенду», варто лишень кожному заглянути у власну шафу.

В Україні щорічно близько 100 тис. тонн текстильних відходів вивозяться на сміттєві звалища. У структурі побутових відходів текстильні відходи складають біля 10%, забруднюючи тим самим навколишнє середовище, так як тривалість їх розщеплення (розкладання) триває понад 100 років!

ВИСНОВКИ: Для упорядкування обігу на території України «секонд-хенду» Асоціація «Укрлегпром» неодноразово пропонувала різні засоби.

Передусім, це має бути реальне беззаперечне проведення санекспертиз, а не формальне (штампове) виконання ст.16 Закону України «Про забезпечення санітарного і епідеміологічного благополуччя населення». Відповідальні органи влади щоразу рапортують про виконання, однак вакуумовані мішки з «секондом» вагою до 100 кг, як правило, не відкривають для огляду на митниці, санітарно-гігієнічна експертиза не

здійснюється.

Також доцільно обмежити обсяги ввезення, **запровадивши дозвіл на ввезення товарів «секонд-хенд» на митну територію України за умови їх зношеності лише до 10 відсотків** (а це умовно можна визначити як наведені вище перші три категорії: 1) «Сток» (Євроток), 2) «Крем» (Cream), 3) «Люкс», «Екстра».

З іншого боку, Асоціація запропонувала запровадити тимчасове квотування товарів «секонд-хенд» (проект Постанови надано до Кабінету Міністрів України листом від 15.01.2018 №1-39), що передбачено українським законодавством, зокрема, ст.16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Адже, окрім безлічі негативних чинників явища «секонд-хенд», бюджетні втрати через «секонд» **це щонайменше 4,5 млрд.грн. за рік, та втрата можливих 45 тисяч робочих місць у легкій промисловості!**

ПРОПОЗИЦІЇ: (подано Асоціацією «Укрлегпром» до КМУ, Мінекономрозвитку Мінфіну, ДФСУ, МОЗ, Держпродспоживслужби тощо):

1. Забезпечити фактичну перевірку на кордоні (чи після його проходження на шляху його транспортування), робити запити щодо підтвердження видачі висновків та проведення відповідних експертиз стосовно забезпечення виконання ст.16 ЗУ «Про епідеміологічне благополуччя населення».

2. Розмитнення проводити з фактичним оглядом вантажу з метою визначення одягу та взуття як «секонд-хенду», так і нового та, відповідно – визначення їх реальної митної вартості, для чого - також проводити відбір взірців для проведення експертизи щодо вмісту хімічних речовин (щодо безпеки для життя!), так і визначення коду УКТЗЕД товару (по складовим сировини тощо).

3. Посилити контроль за групою товарів 6309 шляхом внесення змін до постанови КМУ від 05.10.2011 №1031 «Деякі питання здійснення державного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України».

4. Також актуальним може бути визначення єдиного пункту пропуску зазначених товарів! (можливо за прийняття розпорядження КМУ).

5. Ініціювати перегляд Додатку 1-В Угоди «Про Асоціацію між Україною і Європейським Союзом» для забезпечити його виконання, а саме: **ввезення вживаного одягу за кодом УКТЗЕД 63090000, не нижче! встановленої мінімальної вхідної ціни на ці товари, визначеної як 30% від середньої ціни митної вартості** одягу трикотажного та одягу текстильного (згідно з п.4 Додатку 1-В), імпортованого до України за попередній рік.

6. Запровадити сучасні електронні засоби для реєстрації розрахункових операцій (РРО) у сфері торгівлі (або обов'язкове ведення обліку за первинною документацією), у тому числі товарами легкої промисловості, а також одягом та іншими товарами, що були у користуванні.

Ці всі механізми можуть бути реалізовані під гаслом щодо здоров'я населення, а результатом стане: ускладнення ведення ЗЕД зазначеним суб'єктам, збільшення надходжень до бюджету, а також розвитку вітчизняного виробництва товарів з високою доданою вартістю та їх експорту.